

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 187/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Ing. Andreou Krigovskou, Floriánska 19, Košice, proti príkazu Okresného súdu Košice I č. k. 8Tp/10/2023-2-V-OSKEI z 19. januára 2023 na domovú prehliadku takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ods. 1 a 2, súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, prezumpciu nevinu podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 12 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd, práv na spravodlivé súdne konanie a prezumpciu nevinu podľa čl. 6 ods. 1 a 2 a rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhuje zrušiť namietaný príkaz, priznať finančné zadostučinenie a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením ČVS: KRP-90/1-VYS-KE-2022 z 25. januára 2023 vznesené obvinenie pre prečin nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 171 ods. 4 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že spolu s ďalšími spoluobvinenými si mal zadovážiť a prechovávať pervitín a metamfetamín. Trestné stíhanie vo veci bolo začaté 16. augusta 2022. Na základe návrhu prokurátora okresnej prokuratúry vydal sudca pre prípravné konanie 19. januára 2023 namietaný príkaz na domovú prehliadku s odôvodnením, že existuje dôvodné podozrenie, že v rodinnom dome sťažovateľa a priestoroch k nemu patriacich sa môžu nachádzať veci dôležité pre trestné konanie (omamné a psychotropné látky a veci súvisiace s distribúciou a výrobou týchto látok, mobilné telefóny, počítače, SIM-karty a pamäťové médiá,

ktoré slúžia na komunikáciu sťažovateľa s dodávateľmi a odberateľmi, finančné prostriedky z predaja drog). Ďalej uviedol, že z dosiaľ vykonaného vyšetrovania bolo zistené, že jedným z dílerov mal byť aj sťažovateľ, ktorý po zadovážení pervitínu tento prechováva v rodinnom dome, pričom pri páchaní trestnej činnosti používal aj osobné motorové vozidlá a v prostredí drogových dílerov je známy pod prezývkou „[REDAKOVANÉ]“. Súd tiež poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ bol už v minulosti dvakrát odsúdený pre drogovú trestnú činnosť. Domová prehliadka bola vykonaná 24. januára 2023, v rámci ktorej bol sťažovateľovi doručený namietaný príkaz.

II.

3. Sťažovateľ považuje namietaný príkaz za nezákonný, formalisticky a nedôsledný s poukazom na jeho lakonické odôvodnenie. Poukazuje na skutočnosť, že podstatu namietaného príkazu tvorí opis skutkovej vety, ktorú okresný súd nekriticky prevzal z návrhu prokurátora. Skutočnosť, že je dílerom a že sa majú v jeho obydli nachádzať veci dôležité pre trestné konanie, má vyplývať z nezákonnej výpovede svedka získanej v inom trestnom konaní, pričom do vykonania domových prehliadok bola podľa jeho názoru táto jediná svedecká výpoveď kľúčovým argumentom pre nariadenie domovej prehliadky. Svedok mal byť vypočutý aj v predmetnom trestnom konaní, avšak využil svoje právo nevypovedať. Sťažovateľ uvádza, že domová prehliadka bola nariadená na základe procesne nepoužiteľného dôkazu (výpovede svedka). Vo vzťahu k jeho predošlým odsúdeniam uviedol, že v čase vydania namietaného príkazu boli tieto zahladené, a tak namietaným príkazom malo dôjsť k porušeniu jeho práva na prezumpciu nevinu.

III.

4. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07, I. ÚS 348/2019).

5. Vo vzťahu k namietanému príkazu okresného súdu na domovú prehliadku je potrebné uviesť, že ochrana obydli je súčasťou širšej kategórie ochrany súkromia, ktorá je zakotvená vo viacerých článkoch ústavy (čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2, čl. 21 ods. 1), no v dohovore je obsiahnutá len v čl. 8. Základné práva podľa ústavy treba vykladať v intenciách dohovoru a rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) (II. ÚS 467/2022, IV. ÚS 347/2002, I. ÚS 479/2022). Pri sťažnostiach pre porušenie čl. 8 dohovoru ESLP upriamuje svoju pozornosť na skúmanie ospravedlniteľnosti takéhoto zásahu z pohľadu limitov vymedzených čl. 8 dohovoru. Najprv nastupuje posúdenie legality, teda či k zásahu došlo na základe zákona, následne legitímnosti, teda či k zásahu došlo pre účely niektorého zo záujmov podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru, a napokon proporcionality, teda či zásah bol nevyhnutný na dosiahnutie sledovaného cieľa. V záujme rešpektovania proporcionality ESLP zvýraznil potrebu selektovať z viacerých dostupných možností pre dosiahnutie cieľa tak, aby bola zachovaná rovnováha medzi právom jednotlivca

na súkromie a záujmami štátu (rozsudok ESĽP z 28. 1. 2003 vo veci Peck proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 44647/98).

6. Z hľadiska posúdenia legality (zákonnosti) zásahu je potrebné sa zobrať, či v zmysle čl. 21 ods. 2 ústavy došlo k vykonaniu domovej prehliadky na základe písomného a odôvodneného príkazu sudcu. Podústavné trestné právo zveruje podľa § 15 v spojení s § 100 Trestného poriadku právomoc rozhodovať o príkaze na domovú prehliadku sudcovi okresného súdu pre prípravné konanie. Z obsahu príkazu na vykonanie domovej prehliadky vyplýva, že ho vydal sudca pre prípravné konanie Okresného súdu Košice I, teda sudca okresného súdu vecne príslušný na vydanie príkazu v prípravnom konaní.

7. Tento zásah sledoval legitímny verejný záujem na odhalení a objasnení trestnej činnosti. Kritérium proporcionality aplikované pri posudzovaní zásahov do súkromia vyžaduje adekvátne vyváženie dvoch konkurujúcich si záujmov: záujmu sťažovateľa na ochrane jeho súkromia a verejného záujmu na objasnení trestnej činnosti. Z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti príkazu je rozhodujúce, či bol zásah do súkromia primeraný, teda či zodpovedal požiadavke proporcionality. Inak povedané, či súd zohľadnil všetky relevantné okolnosti prípadu, ktorými boli povaha vyšetrovaného trestného činu, pozícia sťažovateľa vo veci, potencionálne možnosti orgánov činných v trestnom konaní pri zabezpečovaní dôkazov a špecifikácia rozsahu vykonania domovej prehliadky.

8. Otázka, či odôvodnenie príkazu spĺňa aj ústavné požiadavky, je predmetom ústavného prieskumu, ktorého obsahom je preskúmanie toho, či sa okresný súd primerane zaoberal posudzovaním kritérií legitimacy a proporcionality nariadenia domovej prehliadky, ktorú uprednostnil pred ústavne chránenou hodnotou základného práva na ochranu súkromia. Podľa Trestného poriadku rozhodovanie vo forme príkazov sa uplatňuje najmä tam, keď sa rozhoduje o invazívnych zásahoch do ľudských práv a slobôd. Najčastejšie sa príkazy vydávajú v prípravnom konaní, keď sa na ich základe získavajú dôkazy dôležité pre ďalšie vedenie trestného konania.

9. Požiadavky na kvalitu odôvodnenia príkazov sa odvíjajú aj od štádia trestného konania, v ktorom sú vydávané. V počiatkových štádiách trestného konania nemožno od odôvodnenia príkazov vyžadovať takú kvalitu odôvodnenia, aká sa vyžaduje od rozhodnutí, ktorými sa trestné konanie alebo jeho štádium finalizuje. Orgán činný v trestnom konaní v počiatkovom štádiu konania vyhľadáva dôkazy, a preto nedisponuje takým množstvom informácií na odôvodnenie príkazov, keďže informácie dôležité pre trestné konanie na základe príkazov získava (IV. ÚS 347/2022). Vzhľadom na to, že výkonom príkazu na domovú prehliadku dochádza k invazívnemu zásahu do práva na súkromie, je dôležité, aby okresný súd racionálne odôvodnil potrebu vykonania domovej prehliadky konkrétnymi skutočnosťami zaoberajúcimi sa (i) legitímnym cieľom – verejným záujmom na odhalení trestnej činnosti, ako aj (ii) proporcionalitou, teda tým, či vykonanie domovej prehliadky prevažuje nad ochranou súkromia (II. ÚS 467/2022). Okresný súd musí skúmať najmä, (i) či existuje dôvodné podozrenie, že v obydli sa nachádza vec dôležitá pre trestné konanie, (ii) či existuje nebezpečenstvo zmarenia, zničenia či straty tejto veci, (iii) či je možné vec zaistiť menej invazívne ako domovou prehliadkou. To umocňuje požiadavku racionálneho odôvodnenia príkazu. Osobitne preto, že realizáciou postihnutá osoba nemá oprávnenie dať príkaz preskúmať opravným prostriedkom v systéme všeobecného súdnictva.

10. Namietaný príkaz na domovú prehliadku bol vydaný v už začatom trestnom konaní vo veci drogovej trestnej činnosti. Sudca pre prípravné konanie odôvodnil namietaný príkaz s poukazom na dôvodné podozrenie zo spáchania drogovej trestnej činnosti na tom skutkovom základe, že dosiaľ neznámy páchatel' si má zadovážovať, prechovávať, upravovať a odpredávať pervitín, resp. metamfetamín ďalším dosiaľ nestotožneným dílerom, ktorí ho odpredávajú koncovým užívateľom. Sudca ďalej poukázal na skutočnosť, že z dosiaľ vykonaného vyšetrovania malo byť zistené, že jedným z dílerov mal byť aj sťažovateľ, ktorý by mal drogy po ich zadovážení prechovávať aj u seba v obydlí s poukazom na jeho dve predošlé odsúdenia pre drogovú trestnú činnosť. Sťažovateľ bol toho času podozrivou osobou. Sudca pre prípravné konanie v príkaze jasne vymedzil, čo má byť v rámci vykonania domovej prehliadky zaistené (omamné a psychotropné látky, ďalšie veci súvisiace s ich výrobou a distribúciou, ako aj elektronické zariadenia, ktoré majú slúžiť na komunikáciu sťažovateľa s ďalšími dodávateľmi a odberateľmi). Zo zápisnice z vykonania domovej prehliadky z 24. januára 2023 vyplýva, že v rámci nej boli zaistené mobilné zariadenia, notebook, USB kľúče, peňažná hotovosť, platobné karty, igelitové vrecká s obsahom bielej kryštalickej látky, biologické stery. Zápisnica obsahuje celkovo 37 zaistených položiek. Z uvedeného je zrejmé, že menej invazívne možnosti orgánov činných v trestnom konaní zadovážiť si veci dôležité pre trestné konanie mimo obydlija sťažovateľa boli v rámci trestného stíhania obmedzené (III. ÚS 455/2022).

11. Povinnosť riadneho odôvodnenia nie je porušená, ak je rozhodnutie založené na podrobnej a detailnej žiadosti prokurátora (rozsudok Súdneho dvora Európskej Únie vo veci C-349/21). Dôležité je, aby príkaz bol autentickým záverom súdu, čomu nebráni pridrižovanie sa súdu argumentov v žiadosti prokurátora. Odôvodnenie účelu nariadenia príkazu je jasné a logické. Okrem toho rozsah vykonania domovej prehliadky bol namietaným príkazom limitovaný. Zásah do práv sťažovateľa nariadením a realizáciou príkazu súdu bol primeraný sledovanému cieľu (pozri tiež III. ÚS 139/2023).

12. Sťažovateľ namietal, že súd pri vydaní namietaného príkazu prihliadal na jeho predošlé odsúdenia aj napriek skutočnosti, že tieto boli zahladené. Ústavný súd uvádza, že zahladenie odsúdenia alebo zákonná fikcia, že sa na páchatel'a hľadí, ako by nebol odsúdený, nebráni súdu, aby pri hodnotení páchatel'a (resp. podozrivého) prihliadal na skutočnosť, že páchatel' v minulosti spáchal trestný čin, a z tejto skutočnosti vyvodil príslušné závery, pokiaľ ide o sklony páchatel'a k trestnej činnosti (R 6/1975). Ústavný súd považuje za akceptovateľné, ak prokurátor odôvodní návrh na vydanie príkazu okrem iného aj poukazom na trestnú minulosť (sklony) obvineného (podozrivého) k páchaniu trestnej činnosti na účely preukázania dôvodného podozrenia zo spáchania trestnej činnosti vo vzťahu k opodstatnenosti nariadenia domovej prehliadky.

13. Sťažovateľ tiež namietal nedostatok dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu na účely vydania namietaného príkazu. Tvrdil, že dôvodné podozrenie zo spáchania trestnej činnosti malo vyplývať z výsluchu obvineného [REDAKOVANÉ] z 10. októbra 2022 uskutočneného v inom trestnom konaní (ČVS: PPZ-296/NKA-VY2-2021), v rámci ktorého mal obvinený uviesť ako jedného z dílerov sťažovateľa. Dotyčný obvinený [REDAKOVANÉ] bol v postavení svedka v trestnom konaní vedenom už proti obvinenému sťažovateľovi vypočutý 2. februára 2023, pričom využil svoje zákonné právo nevypovedať. Podľa sťažovateľa v trestnom konaní (ČVS: KRP-90/1-VYS-KE-2022) nebol v čase vydania namietaného príkazu vykonaný výsluch svedka [REDAKOVANÉ] a v tejto súvislosti poukazuje na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

(správne Najvyššieho súdu Českej republiky; pozn.) R 62/1999, podľa ktorej „*Je-li na základě svědeckých výpovědí sděleno obviněnému obvinění pro další trestný čin spáchaný jiným skutkem (§ 160 odst. 1, 5 tr. ř.), je třeba k tomuto novému skutku svědky znova vyslechnout, protože ta část jejich původní výpovědi týkající se tohoto nového skutku není procesně použitelným důkazem.*“

14. V rozhodnutí uverejnenom v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Českej republiky (R 62/1999) išlo o prípad, v ktorom bolo obvinenému uzneseniami z 13. novembra 1997 a 26. januára 1998 vznesené obvinenie pre skutky spáchané v rokoch 1987, 1988, 1996 a 1997 (pohlavné zneužívanie maloletých dcér). Okresný súd Pardubice v spojení s Krajským súdom v Hradci Králové vrátil obžalobu prokurátorovi späť do prípravného konania s odôvodnením, že po vznesení neskoršieho obvinenia neboli vo vzťahu ku skutkom spáchaných v rokoch 1987 až 1988 opätovne vypočuté poškodené. Súdny uviedli, že poškodené boli vypočuté iba vo vzťahu k prvotnému obvineniu, nie však k neskoršiemu, pričom dokazovanie v prípravnom konaní bolo vykonané iba vo vzťahu k prvotnému obvineniu. V rámci neskoršieho obvinenia bol v prípravnom konaní vykonaný iba výsluch obvineného.

15. Trestné stíhanie vo veci (ČVS: KRP-90/1-VYS-KE-2022) bolo začaté 16. augusta 2022. Obvinený [REDAKOVANÉ] na svojom výsluchu (v konaní ČVS: PPZ-296/NKA-VY2-2021) konanom 10. októbra 2022 uviedol iba prezývku sťažovateľa („[REDAKOVANÉ]“) a stručný popis rodinného domu, v ktorom by sa mal sťažovateľ zdržiavať (resp. prechovávať omamné a psychotropné látky) spolu s orientačnými bodmi. Namietaný príkaz bol vydaný 19. januára 2023, domová prehliadka sa vykonala 24. januára 2023, sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie 25. januára 2023, výsluch svedka [REDAKOVANÉ] sa uskutočnil 2. februára 2023, na ktorom využil svoje zákonné právo nevyvolať.

16. Za dôvodnosť trestného stíhania vo veci či proti osobe zodpovedá v prípravnom konaní policajť a prokurátor (III. ÚS 518/2021, III. ÚS 523/2021, III. ÚS 675/2021). Okresný súd je však povinný podľa § 99 ods. 1 Trestného poriadku skúmať, či existuje z dosiaľ zistených skutočností miera poznatkov, ktorá nasvedčuje tomu, že v obydli, v ktorom sa má nariadiť domová prehliadka, sa nachádza vec dôležitá pre trestné konanie. Pri posúdení dôvodnosti vydania príkazu je potrebné vyhodnotiť charakter informácií vyplývajúcich z dosiaľ zadovážených dôkazov (III. ÚS 455/2022).

17. Ústavný súd konštatuje, že orgány činné v trestnom konaní v čase podania návrhu na vydanie príkazu na domovú prehliadku disponovali relevantnou informáciou o podozrení sťažovateľa z páchania trestnej činnosti a prechovávaní vecí dôležitých pre trestné konanie v jeho obydli. Prisvedčuje tvrdeniu sťažovateľa, že dôvodnosť domovej prehliadky mohla byť okrem iného založená aj na výpovedi obvineného [REDAKOVANÉ] získanej v inom trestnom konaní. Ústavný súd však nepovažuje za potrebné vykonať takýto dôkaz pred vydaním namietaného príkazu. K tomuto tvrdeniu možno uviesť, že príkaz na domovú prehliadku je možné vydať aj pred začatím trestného stíhania (§ 100 ods. 1 Trestného poriadku), z čoho vyplýva, že pred jeho vydaním neprebíha trestné konanie, v ktorom by bolo možné vykonať akýkoľvek dôkaz. Argumentom *a minori ad maius* možno takýto postup uplatniť aj v rámci už prebiehajúceho prípravného konania. Rovnako na sťažovateľom poukázajú judikatúru možno uviesť, že túto nemožno na prípad sťažovateľa analogicky aplikovať, keďže v prípade sťažovateľa došlo po vznesení obvinenia k nariadeniu výsluchu svedka [REDAKOVANÉ], ktorý však odmietol vypovedať. Táto skutočnosť tak na účely napadnutého príkazu ho odlišuje od prípadu, na ktorý poukázal sťažovateľ.

18. Vychádzajúc zo záverov uvedených v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto rozhodnutia, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. apríla 2023

Robert Šorl
predseda senátu